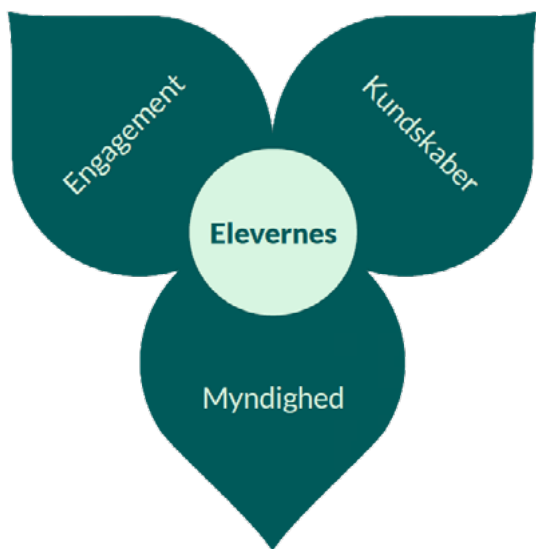

Fagfornyelsen, PBL og praksisfaglighed

Denne artikel undersøger, hvordan Fagfornyelsens Didaktiske treklag, PBL og praksisfaglighed overlapper og supplerer hinanden, og hvordan skoler kan bruge dem i samspil for at skabe en stærkere kobling mellem teori, praksis og dannelse. Samtidig præsenteres konkrete råd og modeller, der viser, hvordan praksisfaglighed og PBL kan fremme en mere varieret og virkelighedsnær skoledag for eleverne.

Ekspertgruppen bag Fagfornyelsen sigter mod at forny skolens fagplaner, så undervisningen tager udgangspunkt i "didaktisk treklag".

Kilde: Børne- og Undervisningsministeriet December 2024, Beslutningsgrundlag - Ekspertgruppe for Fagfornyelsen

Jeg mener at sammenhængen mellem modellen Didaktisk treklag, PBL og praksisfaglighed kan beskrives som en integreret tilgang, hvor elevernes engagement, kundskaber og myndighed understøtter deres mulighed for at lære gennem praktiske erfaringer og anvendelsesorienterede aktiviteter. Ved at kombinere PBL og praksisfaglighedens fokus på erfaring, teori og handling med treklagens brede dannelsesformål, skabes en undervisning, der både er fagligt stærk og praksisnær. PBL engagerer eleverne gennem længevarende projekter, hvor de arbejder med autentiske problemstillinger og udvikler løsninger i samarbejde med andre.

Engagement: I praksisfagligheden motiveres eleverne gennem virkelighedsnære og praktiske opgaver, som vækker deres interesse og fordybelse. Modellen den 'didaktisk treklag' fremhæver, at engagement er en forudsætning og et mål for undervisningen. Dette sikres gennem aktiviteter, der er meningsfulde for eleverne og relateret til deres hverdag og interesser.

Kundskaber: Praksisfaglighed fremmer faglig forståelse og mestring ved at knytte teori til praksis. Den didaktiske treklag insisterer på, at kundskaber skal være anvendelige, hvilket i praksisfaglighed opnås ved at lade eleverne tilegne sig færdigheder og viden, der kan anvendes i konkrete og relevante sammenhænge.

Myndighed: Eleverne opnår myndighed ved at deltage aktivt og tage ansvar i læringsprocessen. Praksisfaglighed gør det muligt for eleverne at træffe beslutninger, samarbejde og reflektere over deres handlinger, hvilket stemmer overens med treklagens vægt på kritisk stillingtagen og ansvarligt samspil med omverdenen.

Kilde: Børne- og Undervisningsministeriet December 2024, Beslutningsgrundlag - Ekspertgruppe for Fagfornyelsen

Praksisfaglighed bygger på en kobling mellem teori og praksis, hvor elevernes kropslige erfaringer og praktiske færdigheder står i centrum.

Målet er varieret undervisning.

I mine øjne bør målet være at skabe en varieret undervisning, som de den didaktiske metode PBL og begrebet praksisfaglighed kan tilføre værdifulde bidrag til.

Sammen kan de stilladsere undervisningen, så eleverne får mulighed for at fordybe sig, tage ejerskab over deres egen læring og deltage aktivt i fællesskaber. På den måde bidrager de ikke kun til elevernes faglige udvikling, men også til at realisere skolens dannelsesopgave og opfylde folkeskolens formål.

Ligheder mellem PBL og praksisfaglighed

I vores samarbejde med skoler, kommune og NGO'er bliver vi ofte spøgt til, hvad er sammenhængen mellem PBL og praksisfaglighed. Nedenstående er to skemaer... et som beskriver lighederne og to som beskriver forskellene. Det vil altid være svært at trække en streg helt korrekt da praksisfaglighed er et begreb og PBL er en didaktisk metode. Så på den måde kan PBL være en didaktisk metode som fremmer praksisfaglighed. Hvilket der er mange andre didaktiske metoder som også gør og dem skal vi også benytte os af i ønske om at skabe en mere varieret skoledag for eleverne.

I vores samarbejde med skoler, kommuner og NGO'er bliver vi ofte spurgt: Hvad er sammenhængen mellem PBL (projektbaseret læring) og praksisfaglighed? Nedenfor finder du to skemaer – det ene beskriver lighederne, og det andet forskellene mellem de to.

Det er vigtigt at understrege, at det kan være vanskeligt at trække en skarp grænse, da praksisfaglighed er et begreb, mens PBL er en didaktisk metode. Derfor kan PBL ses som en didaktisk tilgang, der fremmer praksisfaglighed, men det er ikke den eneste relevante metode. Der findes mange andre didaktiske tilgange, som også understøtter praksisfaglighed, og det er også vigtigt at inddrage dem for at skabe en mere varieret og engagerende skoledag for eleverne.

Parameter	Beskrivelse
<i>Elevinddragelse</i>	Ønsker at sætte eleven i centrum og fremmer aktiv deltagelse.
<i>Anvendelsesorientering</i>	Fokuserer på praktisk anvendelse af teori og skabelse af konkrete produkter.
<i>Tværfagligt potentiale</i>	Kan integreres på tværs af fag og skabe stærkere sammenhænge mellem forskellige temaer, begreber og videnområder.
<i>Kreativitet</i>	Fremmer kreativ tænkning gennem problemløsning og innovative tilgange.
<i>Fællesskab</i>	Bygger på samarbejde og sociale læringsprocesser, der styrker klassens dynamik.

PBL og praksisfaglighed - forskellene

Selvom om der er flere fællestræk, adskiller PBL og praksisfaglighed sig i struktur og metoder. For at realisere visionen om varieret undervisning er det afgørende at forstå de unikke styrker og forskelle, som både PBL og praksisfaglighed bidrager med. Mens PBL og praksisfaglighed deler fælles mål, såsom elevinddragelse og praktisk anvendelse af teori, er der samtidig klare forskelle mellem dem:

Begge tilgange understøtter praktisk anvendelse og oplevelsesbaseret læring. PBL engagerer elever i længerevarende projekter, der fremmer innovative og problemløsende kompetencer gennem tværfaglige samarbejder. Praksisfaglighed, derimod, prioriterer mindre forløb, hvor integrationen af teori og praksis resulterer i konkrete, funktionelle produkter, ofte med et monofagligt fokus. På den måde er praksisfaglighed og PBL på sin vis to sider af samme mønt.

Parameter	PBL	Praksisfaglighed
Formål	Læring gennem længerevarende projektforløb, hvor elever engagerer sig i virkelighedsnære problemstillinger med fokus på at forbinde fagområder.	Kombinerer teori, krop og praksis i kortere forløb , som understøtter forståelsen af faglighed gennem konkrete produkter.
Læringsudbyttet	Læringsudbyttet fremstår som projekter , der ofte formidles til et publikum og demonstrerer tværfaglige sammenhænge.	Læringsudbyttet fremstår som produkter , der er praktiske og funktionelle, skabt med fokus på specifikke faglig teori, teknikker og processer.
Tværfaglighed	Tværfaglighed opnås gennem kreativ problemløsning, kritisk tænkning med fokus på samarbejde på tværs af faggrænser .	Kan have et mere monofagligt udgangspunkt på faglig fordybelse inden for krop, teori, handling og produkt.

I denne sammenhæng kan Gert Biestas teori om "Verdens vendt uddannelse" kaste lys over, hvordan PBL og praksisfaglighed bidrager til elevernes dannelse.

Ifølge Biesta handler uddannelse ikke kun om at opbygge kompetencer, men om at give eleverne mulighed for at handle ansvarligt i en kompleks og uforudsigelig verden. PBL giver eleverne mulighed for at engagere sig i autentiske problemstillinger, der spejler virkelighedens kompleksitet, mens praksisfaglighed styrker deres evne til at reflektere og handle i praksis. Begge tilgange kan ses som veje til at udvikle det, Biesta kalder "subjektifikation" – udviklingen af elevernes evne til at blive myndige og ansvarlige borgere.

Denne kobling mellem teori og praksis understøtter også et "verdens vendt" perspektiv, hvor eleverne lærer at forholde sig til virkelige problemer uden for klasselokalet. Det skaber en meningsfuld sammenhæng mellem skolens faglige indhold og den virkelighed, eleverne er en del af.

3 gode råd til praksisfaglig undervisning via PBL

At integrere praksisfaglighed via PBL i skolen kræver omtanke og struktur. Her er tre konkrete råd til at komme godt i gang:

1 Kommuniker tydeligt om formål og udbytte

Praksisfaglig undervisning kan virke uvant for både lærere, elever og forældre. Derfor er det vigtigt at forklare, hvordan de praktiske elementer støtter elevernes faglige læring. Tal med elever og forældre om, hvad undervisningen bidrager til, og hvordan de hænger sammen med faglige mål.

2. Samarbejd om udvikling af undervisningen

Læringsmiljøet bliver stærkere, når lærere arbejder sammen. Brug årgangs- eller fagteams til at skabe idéer, planlægge forløb og udvikle praktiske aktiviteter. Et fælles blik på undervisningens formål og metoder sikrer bedre resultater og styrker kollegialt samarbejde.

3. Stilladsér læringen effektivt

Praksisfaglighed via PBL kræver klar struktur. Sørg for at rammesætte dit forløbs aktiviteter, læringsmål, produkter osv. så eleverne kan koble praktiske erfaringer med teori. Brug løbende tid på vejledning, og sikre, at alle trin bidrager til elevernes læringsproces. (Praksisfaglig undervisning, Danmarks Evalueringsinstitut, 2023)

For at praksisfaglig undervisning kan blive en succes, skal ledelsen sikre, at det er en kollektiv indsats, der støtter lærernes udvikling og implementering. Sørg for at skabe plads til eksperimenter, hvor det er okay at fejle, så lærerne kan finde frem til, hvad der virker bedst. Samtidig er det ledelsens opgave at skabe rammer, der understøtter praksisfaglighed via PBL – fra skemaer og mødestrukturer til en kultur, hvor lærerne føler sig didaktisk rustet til at tænke nyt og afvige fra den traditionelle undervisning.

Selvom ikke alle skoler har adgang til avancerede faciliteter som MakerSpaces eller udendørs værksteder, kan ledelsen sørge for, at de eksisterende ressourcer bliver udnyttet optimalt. Når ledelsen aktivt prioriterer praksisfaglig undervisning og støtter lærerne i at samarbejde, dele erfaringer og tænke kreativt, er det vores erfaring at skolen kan skabe en stærk, engagerende og varieret undervisning.

KlimaZirkus og implementering

Klimazirkus samarbejder med skoleledelser om at udforske, hvordan skoler kan arbejde med praksisfaglighed, PBL eller en kombination af begge tilgange.

Ifølge erfaringer fra KlimaZirkus samarbejde med skoler, kommuner, NGO'er, og ministerier kan det være konstruktivt at tage følgende skridt:

1. Planlægning og træning: Lærere skal opkvalificeres og introduceres til PBL og praksisfaglighed gennem praksisnære forløb.
2. Samarbejde og refleksion: Skoler skal opbygge en kultur for teamarbejde og løbende evaluering af læringsforløb.
3. Iterative tiltag: Start i det små med pilotprojekter, som gradvist kan udvides, når erfaringer viser positive resultater.

Læs mere om vores arbejde her: www.klimazirkus.com

